

B. Ch. D. pry Centr. Kamitecie B. Ch. D. u Wilni (Ludwiskaja 1-19)

U sprawie zwalnienia aryśtowanych. Prezydium Kamitetu na tymże posiedzieniu wydał dekret o zwalnieniu aryśtowanych z Karuzu i Stepowicza do prokuratorskich uładań. Damahaccia zwalnienia aryśtowanych u związku z pradybarną pracą, aby przypisać śledztwa u ich sprawie.

Pastanołena taksama dąpamahača wiaźnim jezaj i nadalej.

Z Niezależnej Litwy.

Militaryzacja lituńskich szkół. Lituńska ministerstwa aświty apracała plan, powodle katoraha ūwa-ūsich siarednych szkółach mają być uwiedzione na nauka pryspasablena wajskowa. Nawuka budzie adbywacca u nazieli i swiaty. Prahrama jość tak apracowana, że absalwienty himnazja buduć mahcy ustupać na wajennu słužbu u charaktary padaficera.

Zbrajeńie. Lituńska ministerstwa abarony zamołwiła na francuskich aeroplannych majstrońiach 3 nowyja aeroplany systemy „Epaud”. Adnačna marski departament ministerstwa abarony pastanawiu źwiarnucca z zaklikam da hramadzianstwa lituńska da składańi achwiar na krejsar, jakib nasiu nazou: „Wyzwalena Wilnia”.

Z ukrainskaha žycia.

Na Wałyni źlikwidowana Ukrainska kulturna-praświetnaja tawarysztwa „Proświta” byccam za dziejalność, niezgodnu z statutami. Na miesięcy „Proświty”, jak pawiedamlaje polska presa, paustauć pa ūsiej Wałyni adzieli nowaha tawarysztwa pad nazowam „Osnowa”. Ukrainska gazeta „Dilo” wyjaśniajuć hetuju sprawu piša, że „Osnowa” paustała i apiraceca na ludziach z arjentacyjaj na Waršawu.

Z zahranicy.

Aryśt bolś 1000 kamunistau. U Japonii ūradowyja ūłady aryśtowali bolś 1000 kamunistau i źlikwidowali 3 kamunistyčnyja robotnickija arhanizacyi. U arhanizacyjach kamunistyčnych przyjmali ūdziel studenty i profesary. Kamunistyčna arhanizacyja u Tokio byccam arhanizowała zahawor na japonskaha cara, ale henym namiareniem pieraśkodzana u apośnim časie.

Polska gazeta „Głos Prawdy” pišuć ab hetaj sprawie padkraślaje, że treba spadziawacca napruženia u

adnosinach miž Japonijaj i Radawymi Republikami, bo byccam japońskija kamunisty byli ū ciesnaj lučnaści z Maskwoj, a kamintern dawaū japońskim kamunistam hrošy na arhanizacyju.

Kitaj. Čan-Tso-Lin pačaū enerhičny pachod prociu hen. Fenga i zmusu armiju Šan-Si adstupać na linii Pekin-Hankon. Abjaulen pachod kitajskich nacyjanalista prociu Čan-Tso-Lina pad kamandaj Čan-Kaj-Šeka jašče nie raspačaussia.

Zahawor na karala Italii. 14. IV h. h. u Medjolanie było ūracystaje adkryćcie Medjolanskich tarho, na jakim byu prysnutu sam karol Italii. Padcas samoha adkrycia pačuśia strašenny huk piakielnaj mašyny, jakaja byla ūkryta u latarni na placu Julija Cezara. Pašla hetaha ſcierdžana, że 16 čaławiek astałosia zabitych i 40 ranienych, sam karol astaūsia żywym. Palicyja wiadzie enerhičnaje śledztwa u hetaj sprawie. Burmistr Medjolanu achwiarowaū 100,000 liraū tamu, chto wykryje spraču hetaha zahaworu.

Bomba prad ciaħnikam Mussoliniha. Pierad adychodam ciaħnika, u katorym mieūsia jechać Mussolini, znojdzena była na relach bomba. U źwiazku z hetym aryśtowana padrona asoba.

Baračba z kaściołom katalickim u Rasicie. Urad bałsawicki starajecca nakinuc ksilandzom katalickim, pierawaña na Bielarusi, pad pahrozaj sałania na Salawieckija astrawy, deklaracyju lojalności da Sawieckaha ūradu, katoraja ūmiašcze punkty budycja u supiarečnaści z relihijaj i sumleñiem katalickim.

Zrazumieļaj jość rečaj, że padpisanie hetaha rodu deklaracyi bylo b adračeńiem ad wiery katalickaj i kaplańskaj hodnaści.

Dumajem, że nicto z ksilandzo katalikou hetaj deklaracyi nie padpišyć.

Polska-Lituńska pierahawory. U Koūna prypechali lituńska paslańniki u Maskwie Baltrušaitis i u Berlinie Sidzikauskas. Apošni brau udziel u niekalkich konferencyjach u źwiazku z handlowymi dahaworami pamiež Litwoj i Niemcami i pierahaworami z Polšcą. Pawode wiestak „Lietuvos Aidas” pierahawory polska-lituńska pačnucca 20 krasawika u Berline.

Islam pierastaje byc relihijaj panujuć u Turcyi. Hramadzianskie sabrańnie pryniało projekty, zmianiajući stanowisko prawnego Islamu u Turcyi. Maje byc skreśleny parahraf, że „relihija dzierżaujająca jość Islam”.

Wialiki sławacki patryjot ks.

Hlinka admowiūsia byc biskupam, kab mahcy i nadalej zmahaccia za prawy swajho narodu.

Prad Wialikadniam Stalica Apostolskaja zapytała ū ks. Hlinki ab zhodzie jaho na stanowisza kiraūnika jako-niebudź kanhrehacyi, pašla čaho budzie naznačany biskupam. Ks. Hlinka ad usiāho hetaha admowiūsia, matywući swaju admowu, że choča i nadalej zmahaccia u abaronie katalickaści na Sławačynie.

Na ſwiatkawańni ū Litwinu u Čykaħo. U niadzielu 19 lutaha ū. h. u kancertrych salach wialikaha hotelu „The Sterens” na chičyanskim bulwary adbyūsia mnohaludny bankiet, łađany lituńskaj intelihencyjaj mesta Čykaħo z prycny dziesiatych uhoodku niezależnaści Litwy. Na bankiecie na čale hienarlnaha konsula P. Žadejko byli prysutnymi ū charaktary hanarowych haścic: Bielarusy, Ukraincy, Irlandcy, Žydzy, Słowienicy i inš. Prasłuchany byu čarod pawinšawalnych teleħramau ad sekretarjatu Lih Nacyi, Bielarskaha Nacyjanalnaha Sajuzu, Ukrainskaha Ahulnaha Klubu i inš. Za stałom hanarowych haścic znachodzilisia: dr. W. Simienovič, Jazep Waronka, d-r G. Hryniewiecki, nowy lituński konsul u Čykaħo, A. Kalwajtis, redaktar „Naūjenos” P. Hryhajtis, wiedamy pramoča adwakat Džan Borden, artystka Kowieneskaj Opery Anna Pocius, dramatyczny artyst Pilki i inš. Na bankiecie prysutnymi byli aprača ūspomnienych Bielarusy. Bankiet prawodziūsia pramowami hr. hr. Žadejko, Borden i inš., kancertry, wystuplēniemi operaj spiawački Anny Pacius, hr. F. Wilkuse, Paškiewič, Pilki i zakončyśia balam, padcas jakoha amerykanskija „tustepy” pad huki dżaza pierarywalisia nacyjanalnymi lituńskimi wiaskowymi tančami.

Pastaronniamu nahladčyku cikawa było konstantawać na hetym bankiecie, jak wysoka intelektualna staić lituńska kalonija u Čykaħo, u jakoj bielaruskim kalanistam jość čamu pawučycza. A treba zaúważyć, że ūsia lituńska intelihencyja u Amerycy (z niamnomi wyniakami) – heta syny lituńskiej wioski, dzieci ūmudzkich sialan. Mnohija z ich ułasnymi siłami dabilisia u Nowym świecie uniwersyteckich dyplomaū. — Lik Litočau u wyższych szkłach Ameryki dasiahaje u našya časy niekalki tysiąc.

A. N.

Hramadzianie!

Zapisywajcisia ū B. Ch. D.

wali bielarski ruch. I tut Bielarski Narod taksama daū adpor. Aprača adnaho Janki Stankiewiča (jakoha wystawiły u apośnim mamencie), bolej nichito sa zdrajcau nie prajšo.

Dalej — Bielarski Narod nia moħ dać sabie rady z uradom, bo ūrad mieū uładu, mieū štyki, ale-ż z hetaha małaja biada, bo adpawiednyja ūradowyja dziejeniki — wajawody, jakija haławouj adkazwali za wybary, trochi zahalapawalis. Kali woźniem niekatoryja akruhi, dyk bačym, że tam Bielarskemu Narodu ziamli i nasadzili asadniki, da administracyi Bielarsusaū nie dapuszczać, u samaūradach nie zaćwierdzać. Kali chto z Bielarsusaū byu wybrany da samaūradowych ustanowau, dyk jaho nie dapuszcili da pracy, woźty amal-šo ūsie byli z asadniku, ale-ż adno jaśče mieū Bielarski Narod, bo u parlamentu jaho pradstaūlali — Bielarsy. Ciapier ūradowyja dziejeniki zrabili toje, što nawat i u parlamentu buduć „pradstaūlać” Bielarski Narod polskija asadniki i dyrektaři.

Wy ciapier kryčacie, że wy pieramahli, ale-ż, pany, nie zabywajcie ab tym, što u adnym Lidzkiem wokruse 72 tysiący halasoū zusim świadoma addadzieny na ūniawańieni spisak. 72 tysiący halasoū — hetu-ż ceļa armija! Ci pany dumajecie, że hetaya ludzi buduć zdawoleny z takoha wašaha pradstaūnictwa, ci wy, katoryja hawrycie siańnia, što pieramahli, patrapicie wynahardzić ich za tyja kry-

dy i ci hetu nie adabjecca na waſaj palitycy!

Pierachodziačy da apošniha punktu, a imienna da karotkaj našaj historyi, jakaja adbyłasia 3-4 dni tamu nazad, pri adcyneńi Sojmu, kalmu — nacyjanalnyja mienšaści — druhi ūż raz wyciąhnuli ruku da polskaj demokracji i hałasawali na kandydata wystaūlenaha polskaj lawicaj, dyksiania čytajem u ūwinistyčnej presie: „na kim maje apiracca P.P.S., z kim maje iści da ūradawańia? Ci z Jaromičam i z ukrainskimi antydziaržau-nikami i miaciežnikami?” A znača, wyrablačca takaja apinija, jakaja byla ū 1922 hodzie pierad zabojsztwem prezydenta Narutowiča, — siańnia wilenskaje „Słowo” wytwarzaje tuju samu pali-tuku. Dyk wy chočacie, kab byu zabyty Dašynski, hetak jak tady Narutowič. (Wiasielaśc).

A znača, panom chodzić ab toje, kab siośnia z nas zrabić antydziaržau-nikau i miaciežnikau. Hetaki nasiu my ūż mieli ū praciahu piaci hadoū i ciapier astajecca takaja samaja pali-tuka, jakuju hetak staranna wykonaję sučasny ūrad. Dawoli taho, kab chto niebudź nazwaū siabie Bielarusam, jak zaraz-ż zaliczać jaho bałsawikom ci kamunistom i pasadzic u wastroh. Majem ūż niekalki tysiąc Bielarsusaū, jakija siadziać u wastrohach tolki dzieła taho, što ūjālajucca Bielarusami. (Hołas: Bo hetu kamunistyja).

U Polšy jość dwa pytańi pierściania značenia i hetaya pytańi

musiać byc wyrašany. Pieršym pytańiem ūjālajecca sprawy nacyjanalnych mienšaści u Polšy, a drugim pytańiem — zamielna reforma. I woś kali toj, ci inšy ūrad hetych pytańiu nia wyrašyć, dyk nia realnymi buduć tyja biudžety, budujucca na wyrast, ale-ż pakrywać hetya biudžety budzie toj naš bielarski, ukrainski, lituński, a taksama i polski sielanin, jaki nia maje warštatu pracy. A znača, treba budzie ciaħnuć z jaho apošniha soki, čaho chojić nie na doúha. Pakul nia budzie stworany warštat pracy dla naša sielanina (a taki warštat moħa dać tolki zamielna reforma), datul hetu sielanin nia moħa aplačywać padatkaū, datul i roūnawaha biudžetu nia budzie asiaħnuta. A ci pany hetu možacie? Ci ministar Mejštovič ministar Niezabytūski, kňaž Radziwił, kňaž Sapieha pazwolać prawiaści zamielu reformu? Nie, pany, hetaha nia budzie, pakul budzie siadzieć razam z kniażem Radziwiłem p. Sanoūca, jaki niekali siadzieć na krajinaj lawicy. Wy zrabić hetaha nia zdolejcie, bo zamielna reformy wam prawiaści nie pazwolać abšarniki, a wyrać nacyjanalnych pytańiu nie pazwolać Palaki, jak pasoł Palakiewič, ci pradstaūniki polska imperjalizmu.

Kančajući maju pramowu ad imia Bielarskaha Klubu padaju nastupnu deklaracju:

„Światym ideałam koźnaha narodu jość zdarowaje i normalne imknieńie da niezależnickaha žycia. Ždziej-

Z Kraju.

Zabureńi ū kaściele ū Gierwiatach. U Gierwiackej parachwii, jak wiedajem, žyuć Bielarusy i Litočy i niewialikaja častka Palakoū, pierawańna nia tutejšja, albo spolščanya Bielarusy i Litočy.

Woś-ż hetaja niewialikaja hrupa Palakoū na druhi dień Wialikadnia, kalsi ksond uzyjoū na ambonu hawarycja lituńskaja kazańie (jan-ż adbywajecca što čaċwiertu niadzielu), pačała dzikim holasam piajač. Takim čynam kazańie nie adbylosia. Jasna było, że hetaja hrupa chacieła sprakawać Litočau na bojku. Adnak Litočy hetamu nia paddalisia. Zatoje wyšaūš ūż z kaścioła, na mieście, tyja-ż Palaki pabili Litoča Łobačeū-skaha. Slowani Litočau dola jość adnolkawaja z dola bielarskaj, a dzieła hetaha ū zmahańi za lepšu budućniu Litočy i Bielarusy pawinny wступać razam.

Praūnyja parady.

Pakulniewiū W. u Zahornikach: adkaz-parada na I. pytańie:

Kali hetaja ziamla bački wašaha, a tak-ż i budynki, to jen moža zrabić jak tolki zachoča, padzielać z bačkam nia bywaje, a tolki bačka daje pa swajej dobrą woli.

Adkaz-parada na II. pytańie:

Spadčyna adkrywajecca pa śmierci bačkou, a dziela taho pa śmierci bački dočki taksama majuć prawa trebaća należnej dla ich spadčyny. Za žycio bačka, kali jen praūny ūladar, moža apisać swaju haspadarku kamuchoča, hetkim čynam moža napisać testamant, u jakim razdielić swaju haspadarku, wyklučačy dačok; testamant pa śmierci testatara treba zaćwiardzać u Akružnym Sudzie.

Adkaz-parada na III pytańie:

Kali waš bačka ūladaū hetaj ziamloj 30 hadoū biazsporna i kali sapraudy nia było nijkich arendnych dahanworaū, a praciūnaja starana nie karystałasia praz 30 hadoū supołna z wašym bačkam hetaj ziamloj, to ziamla astajecca pa zakonu daūnasci prawa bačkou.

U sprawie metryki dački napiście prośbu ū Ministerstwa Zahraničnych Spraū, prosiačy pieraślać praz Sawieckaje posolstwa u addziel „Aktow hraždanskaha sostojanija”, u jakim znachodzicca metryka; treba padać hod nadarženja dački, imia, prožwišča i imia bačkou.

śnieńie prawa s maaznačeńia narođau paminuła Bielarski Narod, jaki nia raz daū dokaz swajho niezależnickaha imknieńia.

Dziela hetaha, my, jak pradstaūniki šyrokich masaū siarmiažnaha narodu, stojačy na hruncie samaaznačeńia narodaū, a ūzħadoǔwaujuč ū serach swaich ideal zlūčanaj, niezależnaj Bielarusi, budziem zaūsiody zmahačca za hetu Ideał Nasaha Narodu, jak jość Ideał i ūsiaho čaławiectwa.

Niewialikaje našaj kolkaści ū hetaj pałacie adnak-ż chopić na toje, kab z hetaj wysokaj trybuny zaūsiody kryčać ab wialikaj kryūdzie, jakaja robicca Bielarskemu Narodu”.

Adznačajem swaje niaprychilnyja odnosiny da sučasnaha ūradu; hałasaća budziem prociu prawizaryčnaha projektu budžetu.

Nabaženstwa, jakoje adbywajecca ū kaściele ū. Mikalaja ū Wilni dla kataliku-Bielarsu, pašla Wiłkodnych wakacyjaū pačnieccu 22 kr. sawika h. h.

